

Bu sayıda...

Toplum ve Bilim'in 142. sayısına "İktidar, Arzu ve Eylem" başlığını uygun gördük. Ülkemizin ve akademik dünyanın soluk alamadığı, özgür hissetmediği, üstelik bunun küresel bir içe kapanma süreciyle irtibatlı görüldüğü bir dönemden geçiyoruz. Böyle bir dönemde merak duygusunu yitirmeden, yalnızlaşmayı bir erdem saymaya iten koşullara inat bir arada ve etkileşim halinde hayatı dert edinerek üretmeyi zorlamak gibi bir görevle karşı karşıyayız. Kısacası, "iktidarın bilgisini" üretmeyi dayatanlara karşı, "iktidarı bilinir kılmak" için sosyal bilim yapmakta ısrarcı olmak gibi bir zorunluğumuz var. Üstelik toplumsal ve siyasi alanları sarsan bu krizler, onlardan uzak durarak belirli "konfor alanlarına" çekilmeyi de giderek zorlaştırıyorlar. Bu krizler, uzun süredir bizleri içine çeken, "hiçbir şey konusunda her şeyi bilmek" üzerine kurulu akademizm tuzağından kurtulabilmemiz için bir fırsat olarak da görülebilir.

Eylem ya da arzunun, istemenin açığa vurulmasının, arzunun kontrolüne dayanan ve eylemsizlikle beslenen tüm tahakküm mekanizmalarını dağıtacağını biliyoruz. Özgürlüğün, arzunun, isteğin gerçekleştirme gücü olduğunu da hesaba katarsak, eylemin nasıl varoluşsal bir nitelik taşıdığı açığa çıkar. İradelerimizi tahakküm yapılarından kurtarmanın, özgürleşmenin yolu, kendimize ait olan arzuyu, istemeyi gerçekleştirme inadıysa eğer, arzularımızın yok sayılmasına, eylemimizin belirlenmiş arzularının aracı kılınarak kendi olmaktan çıkarılmamıza direnmenin esası bu inat, bu ısrardır.

Toplum ve Bilim'de elimizden geldiğince bu ilkelere uygun sayılar yapmaya; bu doğrultuda bir seçicilikle hareket etmeye gayret gösteriyoruz. Yüzde yüz bir kesinlikle ve hatasızlıkla hareket ettiğimizi iddia etmemiz doğru olmamakla beraber böyle bir derdimiz olduğunu bir kez daha vurgulamakta yarar var. Elinizdeki sayı da şüphesiz bu dert ve ölçülerden hareket ederek şekillendi. Bu sayıyı öz-

gürleştirici bir eylemin arzu ile ilişkisini düşünmeye başlamaya bir davet olarak kabul edin ve böylece birlikte düşünmenin, birlikte eylemin değiştirici gücünü açığa çıkaralım...

Aksu Akçaoğlu ve Loïc Wacquant'ın "Bourdieu'de eylem ve sembolik iktidar: Berkeley'den görünüm" başlıklı makalesi, piyasa mantığının şiddetli saldırısı altındaki üniversitelerde, bilimsel üretkenliği motive edecek şekilde teoriyle nasıl ilişki kurulabileceği meselesini önemseyen bir çıkış noktasına sahip. Yazarların diyalogunu şekillendiren tespitler şunlar: "(Bourdieu'da) toplumsal uzam, diğer tüm kavramlara kaynaklık eden ana kategoridir. Sembolik iktidar ise Fransız sosyoloğun toplumsal dünya ve fail kavrayışını biçimlendiren, Bourdieu külliyatına yön veren temel kavramdır." Yazı bu tespitlerin barındırdığı imkânları ortaya koymayı deneyen bir diyalog olarak kurgulanmış.

Boran Ali Mercan'ın "Profesyonel suçlunun oluşumunda duygulanımlar ve eğilimler: Lacan ve Bourdieu ekseninde bir yaklaşım" başlıklı makalesi, kriminoloji yazınında profesyonel suç ve suçluluk fenomeninin genellikle sosyal öğrenme yaklaşımı ve etiketleme teorisi çerçevesinde açıklanmaya çalışıldığı tespitinden yola çıkarak, bu iki teorinin barındırdığı yetersizliklere dikkat çekiyor. Yazar, Lacancı klinik psikanalizin kavramsal çerçevesi ile Bourdiecu eğilimsel eylem kuramının eklenmesi yoluyla bu yetersizlikleri aşmayı deniyor.

Gül Özsan'ın "Etnografi ve tarihin arayüzünde: Çıraklık hakkındaki mit ve anlam haritaları" başlıklı makalesi uzun süredir zanaatkâr ve esnaf kategorileri üzerine yürüttüğü etnografik çalışmalarla oluşturulan birikime dayanıyor. Yazar, konuyla ilgili çalışmaların çoğunda "gelenek/modernite, sanayi öncesi/sanayi toplumu, 'geleneksel usta-çırak ilişkisi' ve 'geleneksel çıraklık' gibi düşünme kalıpları ve anlam haritalarının dışına çıkmayan, tersine bunları üreten bir bakış açısının tercih edildiği" eleştirisinden yola çıkarak, kendi çalışmasında tarih ve etnografinin kuramsal birikimini ve somut kanıtlarını bir araya getirmeyi deniyor.

Begüm Özden Fırat, "Mülkiyet ve müşterek: Göllüce'de toprak mücadelesi" başlıklı makalesinde, İzmir'in Torbalı ilçesine bağlı Göllüce Köyü'nde 19. Yüzyıldan bugüne uzanan bir "mera ihtilafı" nı, toprak mülkiyet rejiminin tarihsel dönüşümünün farklı aşamalarında, alandaki çeşitli aktörler arasında ortaya çıkan çatışmalara odaklanarak inceliyor. Yazar, 60'lı yıllardaki toprak mücadelelerinin bugünün neoliberal çitlemelerinin kuruluşunu anlamak için elzem olduğunu ortaya koyarak özel mülkiyet ve müşterek kullanım haklarının tarihsel olarak nasıl meşrulaştırıldığını anlamaya çalışıyor.

Ersan Ocak'ın "Gezi Direnişi'nin belgeselleri eyleyenleriyle ve tanıklarıyla birlikte nasıl yapılabilir? Veritabanı belgeseli: Etkileşimli, katılımcı, birlikte üretime dayalı yeni medya belgeseli başlıklı" çalışmasında son dönem toplumsal hareketlerin ortak bir özelliğinin, eylemciler ve tanık yurttaşlar tarafından görsel-işitsel olarak kayıt altına alınmaları olduğu tespitinden yola çıkıyor. Makalenin çıkış noktası, söz konusu materyali üreten eylemcilerin ve tanık yurttaşların belgesel üretim sürecine

nasıl dahil edilebileceği sorusudur. Yazıda yeni belgesel biçimlerinden birinin “yeni medya belgeselciliği” içinde “veritabanı belgeseli” olabileceği iddia ediliyor. Bu yolla eylemcilerin ve tanık yurttaşların üretim sürecine katılımı ve birlikte yaratımın imkânlılığı eleştirel biçimde sorgulanıyor.

NILGÜN TOKER – YÜKSEL TAŐKIN

DÜZELTME: 141. sayımıza “1980 sonrası toplumsal hareket olarak tutuklu aileleri: Karşılaşmalar ve tanıklık” başlıklı yazısıyla katkıda bulunan Bařak Can’ın bilgileri “Yrd. Doç. Dr. Koç Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü” olması gerekirken “Yrd. Doç. Dr. Karşılaştırmalı Tarih ve Toplum Araştırmaları Bölümü” olarak yazılmıştır. Düzeltir, özür dileriz.
